

N:o 35.

Ank. till Riksd. kansli den 20 mars 1903, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af vissa delar utaf ett län, som från odlingslånefonden beviljats för utdikning och odling af mark till, bland annat, Häradsö i Åkers socken af Jönköpings län. (I. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af stadsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för den 23 januari 1903, har Kungl. Maj:t i en till Riksdagen samma dag aflåten, till statsutskottets förberedande behandling remitterad proposition (n:o 39) föreslagit Riksdagen medgifva, att af det försträkningsbelopp, 20,000 kronor, som enligt nådigt bref den 4 februari 1887 anvisats från samma års odlingslånefond för utdikning och odling af mark till, bland annat, Häradsö i Åkers socken och Östbo härad af Jönköpings län, finge efterskännas dels de på And. Joh. Anderson tillhöriga $\frac{1}{16}$ mantal Häradsö belöpande annuiteterna för åren 1902 och 1903, tillhoppa 83 kronor 2 öre, dels ock de på hvardera af de Johan Persson och And. Aug. Andersson tillhöriga hemmansdelar om $\frac{1}{20}$ mantal Häradsö belöpande annuiteterna för åren 1902—1912, utgörande för hvardera hemmansdelen 328 kronor 86 öre.

Departementschefen har beträffande detta ärende till åberopade statsrådsprotokoll anfört följande:

»Genom nådigt bref den 4 februari 1887 har Eders Kungl. Maj:t från samma års odingslånefond anvisat ett försträckningsbelopp af 20,000 kronor för utdikning och odling af mark till Stråkeved i Käfsjö socken samt Häradsö, Södra Nässja, Nässja Västergård och Ledås i Åkers socken inom Östbo härad af Jönköpings län.

Sedan lånebeloppet blifvit till vederbörande utanordnad, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län den 21 april 1896 meddelat utslag i fråga om återbetalningen af lånet. Enligt den i utslaget fastställda fördelningen af ansvarigheten för lånets återbetalning skulle belöpa å J. A. Karlsson tillhöriga $\frac{1}{16}$ mantal Häradsö, dels en årlig inbetalning för ett hvar af åren 1895—1911 af 41 kronor 51 öre och dels en slutlig inbetalning för år 1912 af 28 kronor 12 öre samt å hvardera af de P. M. Johansson och And. Aug. Anderson tillhöriga hemmansdelar om $\frac{1}{20}$ mantal Häradsö, dels en årlig inbetalning för ett hvar af åren 1895—1911 af 30 kronor 80 öre och dels en slutlig inbetalning för år 1912 af 20 kronor 86 öre.

Uti en till Eders Kungl. Maj:t den 29 november 1901 ingifven skrift hafva And. Joh. Andersson såsom numera ägare af förenämnda $\frac{1}{16}$ mantal Häradsö och Johan Persson såsom numera ägare af ofvan, såsom P. M. Johansson tillhörigt, omnämnda $\frac{1}{20}$ mantal Häradsö äfvensom förbemälda And. Aug. Anderson anhållit, att de på deras hemmansdelar belöpande återstående andelar i odlingslånet, utgörande jämte ränta för And. Joh. Anderssons del 443 kronor 22 öre samt för hvardera af de bägge öfriga hemmansdelarna 328 kronor 86 öre, måtte efterskänkas. Till stöd för denna framställning hafva sökandena anført hufvudsakligen: *att* deras hemmansdelar, som till större delen utgjorts af icke odlingsbar mark, genom ofvannämnda företag erhållit en i godt stånd varande och fullständigt skördbärande mark, utgörande för Johan Perssons $\frac{1}{20}$ mantal Häradsö 2 hektar, för And. Aug. Anderssons $\frac{1}{20}$ mantal Häradsö 2 hektar 13 ar och för And. Joh. Anderssons $\frac{1}{16}$ mantal Häradsö 60 ar, till följd hvaraf jorden fått ett ökad värde och därefter lämnat så stor afkastning, att ägarne varit i stånd att, med iakttagande af den största sparsamhet och hushållning, därmed försörja sig och dessutom göra afbetalningar å odlingslånet; *att* madodlingarna emellertid vid en skogsbrand, som den 24 september 1901 härjat inom Åkers socken och jämväl sträckt sig till hemmanen Häradsös ägor, blifvit alldeles uppbrända; *att* vid en af ortens tjänstförrät-

tande länsman jämte två nämndemän hållen besiktning och värdering för utrönande af brandskadans storlek densamma, enligt hvad bilagdt protokoll utvisade, uppskattats för Johan Persson till omkring 2,000 kronor, för And. Aug. Anderson likaledes till omkring 2,000 kronor och för And. Joh. Andersson till 600 kronor; att den genom branden tillskyndade förlusten i nuvarande dyra tider vore ännu mera kännbar, till följd hvaraf, och då någon vidare afkastning från de nu värdelösa madodlingarna ej kunde erhållas, de icke vore i stånd att göra de årliga afbetalningarna å odlingslånet; samt att det jämväl skulle vara fullkomligt omöjligt för dem att bära de kostnader, som komme att uppstå genom sådana utdikningar, att maderna återigen möjligen kunde blifva fruktbara.

Vid sin förevarande framställning hafva sökandena fogat, utom ofvannämnda värderingsprotokoll, jämväl utdrag af protokollet, hållet vid ordinarie kommunalstämma med Åkers socknemän den 21 oktober 1901, utvisande, att, sedan värderingsprotokollet vid stämman föredragits, stämman, med vitsordande af detsammas riktighet, enhälligt beslutit tillstyrka, att den däri uppskattade brandskadan, tillhopa 4,600 kronor, måtte ersättas sökandena af statsverket.

Till följd af härå erhållen nådig remiss har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län inkommit med underdånigt utlåtande af den 13 juni 1902 och därvid öfverlämnat infordrade yttranden från dels kronofogden och häradsskrifvaren i Östbo härads fogderi och dels domänintendenten i länet.

Kronofogden och häradsskrifvaren hafva i sitt yttrande — jämte meddelande att, sedan vid de uppbördsstämmor, som år 1902 hållits för uppbärande af 1901 års kronoutskylder, likvid skett för de andelar af odlingslånet, som belöpte å sistnämnda år, af lånet ännu återstode att inbetala: för And. Joh. Anderssons $\frac{1}{16}$ mantal 443 kronor 22 öre, för Johan Perssons $\frac{1}{20}$ mantal 328 kronor 86 öre och för And. Aug. Andersons $\frac{1}{20}$ mantal likaledes 328 kronor 86 öre eller de belopp, för hvilka eftergift nu söktes — tillstyrkt bifall till den underdåniga ansöknigen.

Domänintendenten har anfört, att vid en af honom verkställd besiktning branden befunnits hafva förorsakat sådan skada å ifrågasvarande mad- eller mossodlingar, att dessa numera ägde mindre värde än före påbörjandet af det torrlägningsföretag, till hvilket lån af statsmedel erhållits; att genom branden två af hemmansägarne, Johan Persson och And. Aug. Anderson, fått sina mossodlingar

fullständigt förstörda, hvaremot den tredje, And. Joh. Andersson, endast lidit skada å omkring en femtedel af sina odlingar; samt att värdet af den genom branden förorsakade skadan kunde uppskattas för Johan Persson och And. Aug. Anderson till omkring tredubbla beloppet af hvad de sökt få efterskänkt, men för And. Joh. Andersson, hvilken, enligt hvad ofvan nämnts, lidit en jämförelsevis ringa förlust, ej kunde beräknas uppgå till det belopp, denne begärt få eftergifvet.

För egen del har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i anslutning till ett af domänintendenten framställt förslag hemställt, att sökandena, i stället för befrielse från återstående amortering af odlingslånet, måtte beviljas ett däremot svarande understöd för en gång, dock så, att sökanden And. Joh. Andersson icke borde erhålla högre understöd, än som svarade mot en femtedel af den på hans hemmansdel belöpande återstoden af odlingslånet, men att, därest Eders Kungl. Maj:t funne hinder möta för ansökningens bifallande på oförmälda sätt, den sökandena Johan Persson och And. Aug. Anderson åliggande återstående amortering och förräntning af deras andelar i odlingslånet måtte helt och hållet efterskänkas samt sökanden And. Joh. Andersson beviljas en afskrifning å hans andel i samma lån, motsvarande en femtedel af återstående ränta och amorteringsbelopp.

Slutligen har statskontoret afgifvit infordradt underdånigt utlåtande af den 6 december 1902 och däri anfört följande.

Sedan, enligt hvad upplyst blifvit, 1901 års annuitet å odlingslånet blifvit behörigen gulden, återstode för And. Joh. Anderssons hemmansdel tio annuiteter å 41 kronor 51 öre och en annuitet å 28 kronor 12 öre eller för alla åren tillhopa 443 kronor 22 öre, samt för en hvar af de båda öfriges hemmansdelar likaledes tio annuiteter å 30 kronor 80 öre och en annuitet å 20 kronor 86 öre eller för alla åren tillhopa 328 kronor 86 öre för hvardera hemmansdelen. Då nu styrkt blifvit, att genom den inträffade eldsolyckan den med tillhjälp af låneunderstödet torrlagda marken blifvit, hvad beträffade And. Joh. Anderssons hemmansdel, förstörd till omkring en femtedel och, hvad beträffade de bägge öfriges hemmansdelar, så förstörd och värdelös, att därå nedlagda kostnader måste anses i det närmaste alldeles förspillda, ansåge statskontoret, i likhet med öfrige i ämnet hörda vederbörande, ömmande skäl föreligga för att befria sökanden And. Joh. Anderssons hemmansdel från omkring en femtedel af därå hvilande odlingslåneandel samt

Johan Perssons och And. Aug. Andersons hemmansdelar från de å dem hvilande låneandelarne till hela deras återstående belopp. På grund af det sålunda anförda har statskontoret hemställt, att Eders Kungl. Maj:t, i anledning af förevarande underdåniga ansökning och hvad i ärendet eljest förekommit, måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva, att af den på And. Joh. Anderssons $\frac{1}{16}$ mantal Häradsö belöpande återstoden af ifrågavarande odlingslån finge efterskänkas annuiteterna för åren 1902 och 1903, utgörande 83 kronor 2 öre, samt att de på Johan Perssons och And. Aug. Andersons hemmansdelar, hvardera $\frac{1}{20}$ mantal Häradsö, belöpande återstoderna af samma lån eller annuiteterna för åren 1902—1912 med tillhoppa 328 kronor 86 öre för hvardera likaledes finge efterskänkas.

Då de fördelar, hvilka voro afsedda att beredas ifrågavarande hemmansdelar genom det af staten lämnade låneunderstödet, till följd af en ren olyckshändelse och utan att sökandena synas hafva varit i minsta mån därtill vållande, helt och hållet eller till afsevärd del gått om intet, samt det vid sådant förhållande helt naturligt måste vara för sökandena förenadt med synnerligen stora, om icke oöfverstigliga, svårigheter att fullgöra sina förpliktelser gentemot staten såsom långifvare, finner jag, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, sådana ömmande omständigheter här föreligga, att fullt skäl förefinnes för staten att bidra till lindrande af verkningarna af nämnda olyckshändelse genom eftergift i fråga om återkräfvandet af de delar af lånebeloppet, för hvilka sökandenas hemmansdelar ännu häfta. Att, på sätt domänintendenten och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatt, staten skulle, i stället för att befria sökandena från återbetalning af odlingslånet, lämna ett understöd för en gång, synes mig mindre lämpligt. En sådan form för statens mellankomst kunde måhända ansetts böra anlitas, därest fara kunnat anses förefinnas för, att ett efterskänkande af andel i odlingslånet skulle kunna medföra vidtgående konsekvenser med hänsyn till andra statens fordringsanspråk af ifrågavarande slag. Någon sådan fara synes mig emellertid icke föreligga, då väl en olyckshändelse under sådana förhållanden och med så förstörande verkningar, som här varit fallet, med skäl torde kunna betraktas såsom tämligen enastående.

Beträffande vidden af statens uppgifvande af sitt fordringsanspråk, ansluter jag mig till statskontorets förslag.»

På grund af de ömmande omständigheter, som i förevarande hänseende föreligga, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ofvannämnda proposition
må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 20 mars 1903.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Rättelser

vid statsutskottets utlåtande n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet.

Sid. 31, rad 20 nedifrån, står: 28:o)	läs: 27:o)
Sid. 36, rad 11 uppifrån, står: åren 1903	läs: år 1903
Sid. 38, rad 5 nedifrån, står: utveckling	läs: utredning
Sid. 39, rad 12 nedifrån, står: <i>E. Fränchel</i>	läs: grefve <i>K. A. Posse</i>